

REFERAT |KRS| Formannskapet (2015-2019) d. 15-05-2019

Mødedato Onsdag d. 15. maj 2019 kl. 09:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Årsberetning Kristiansand kommune 2018.....	3
Årsregnskap 2018 Kristiansand kommune.....	7
Høring NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem.....	12
Høring- NOU 2018:16 "Det viktigste først" Prinsipper for prioritering i den kommunale helse- og c	18

Punkt 49/19: Årsberetning Kristiansand kommune 2018

Bilag

Vedtak BYSTYR, 22052019, Sak 52/19, Årsberetning Kristiansand kommune 2018

Vedtak KOMMUN, 07052019, Sak 26/19, Årsberetning Kristiansand kommune 2018

Årsberetning 2018 (TRYKK)

Dato 29. april 2019
Saksnr.: 201901652-4
Saksbehandler Ragne Karine Eklind

Saksgang
Kommunalutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
07.05.2019
15.05.2019
22.05.2019

Årsberetning Kristiansand kommune 2018

Sammendrag

2018 har i det store og hele vært et godt år for Kristiansand kommune. Vi kan se tilbake på et spennende år for både drift og utvikling, samtidig som det har vært et økende fokus på den nye kommunen som bygges og driftes fra 1.1.2020. Det har vært utfordrende å skulle holde full drift i dagens kommune når flere nøkkelpersoner jobber så å si fullt med nye Kristiansand. Men dette har sektorene lykket med i stor grad og de har levert gode tjenester både internt og eksternt. Det er selvsagt alltid rom for forbedring og det er noe vi skal strekkes oss etter i 2019.

Det er gledelig at Kristiansand kommune ble kåret til Norges mest attraktive by i 2018. I kommunens byplanlegging har det vært en klar strategi å legge til rette for flere boliger, mer arbeidsplasser og aktiviteter i Kvadraturen. Juryen mener byen har gjennomført et markant skifte i sin bypolitikk. I tillegg ble kommunen kåret til Norges beste sykkelby, den mest åpne by i Åpenhetsindeksen 2018 av Pressens offentlighetsutvalg, og vi ble sertifisert som likestilt virksomhet.

I 2017 hadde Kristiansand kommune en rekordhøy vekst i folketallet på 2,4 % som skyldtes i hovedsak tiltak vedrørende busskort og flyttemelding rettet mot studenter. I 2018 var økningen i innbyggertallet på 842 personer eller 0,92 %, noe som må betegnes som et litt lavt «normalår». Vi har hatt en positiv økonomisk utvikling også i 2018 og nådde alle målsettingene for overordnet økonomistyring. Resultatet ble et korrigert netto driftsresultat (driftsresultat korrigert for bruk/avsetning bundne fond) på 221,2 mill. kr. Det sentrale disposisjonsfondet ble likevel svekket med 20,6 mill. kr i løpet av 2018 fordi det blant annet er betalt ned 50 mill. kr på gjelden. Fondet er på 252,6 mill. kr pr. 31.12.2018. Kommunens lånegjeld ble på 5,1 milliarder i 2018. Bystyret vedtok et tak på netto lånegjeld på 5,3 milliarder i 2018, så kommunen holdt seg innenfor dette.

Kommunens totale sykefravær var i 2018 på 8,1 % mot 7,7 % i 2017. Vi jobber kontinuerlig med tiltak for å få redusert dette.

I september 2017 vedtok bystyret en ny samfunnsdel til kommuneplanen for perioden frem mot 2030 med overskriften «En skapende by med ambisjoner». Handlingsprogrammet for 2018-2021 bygger på ny kommuneplan og legger opp til en ekstra satsing på deltakelse og tilhørighet. Oppvekstsektoren har fortsatt satsningen på inkluderende læringsmiljø (FLiK) og har innført dette som del av ordinær virksomhet. Det er gjennomført et kompetanseløft blant barnehageansatte når det gjelder vold og seksuelle overgrep. Flere barn med minoritetsbakgrunn går nå i barnehage og ungdomstilbudene i kommunens lokalmiljøer er bedre besøkt enn noensinne. Arbeidet mot barnefattigdom og utenforskap har blitt løftet frem i helse- og sosialsektoren, og "Nye mønstre – trygg oppvekst" som er utviklet i Kristiansand, ble i 2018 ett av fire satsingsområder i Folkehelseprogrammet i Agder. I 2018 ble det innført inntektsgradering i SFO for 1.-4. trinn, noe som øker tilgjengeligheten blant dem med lavest

inntekt. Det ble også innført 50 % reduksjon i betaling for SFO for barn med nedsatt funksjonsevne fra 5. trinn og oppover.

Det har vært en økning i antall mottakere av økonomisk sosialhjelp i 2018 sammenlignet med 2017. Det var et gjennomsnitt på 935 personer pr måned i 2017 som har økt til 1015 personer pr måned i 2018. Veksten i ungdomsgruppen under 25 år er like stor som for hele gruppen uansett alder, og det er bekymringsfullt.

Antallet bosatte flyktninger gikk kraftig ned i 2018 (121 personer inkludert familiegjennforente) og er den laveste bosettingen siden 1998. Men de som ble bosatt i 2014 og 2015, og som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2016 og 2017, har hatt en stor påvirkning på sosialhjelpsutbetalingene i 2018. Dette krever enda sterkere innsats fra hele samfunnet for bedre integrering i arbeids- og samfunnsliv.

Brukerne av kommunale tjenester har vært i fokus i 2018. Blant annet har helse- og sosialsektoren og kultursektoren gjennomført brukerundersøkelse som gir nyttig informasjon om hvordan tjenestene blir brukt og hvor fornøyd folk er med tjenesteleveransen og tilbudet. Rapportene skisserer hvor det er rom for forbedring og det vil vi ta tak i.

Kommunen ble mer digital i 2018. Blant annet ble samtlige trygghetsalarmer i Kristiansand gjort digitale. 14 kommuner på Agder og totalt 33 kommuner i Norge var knyttet til Kommunalt responscenter på Valhalla. I tillegg ble kommunens innbyggere kjent med Kommune-Kari, en snakkebot som etter hvert skal gi innbyggerne bedre service på nettsidene til kommunen.

En viktig dag i 2018 var da bystyret vedtok at det skal bygges kulturskole på Silokaia. Etter 10 år med utredninger, forslag, diskusjon og utsettelse er vedtaket endelig på plass. Tidsriktige lokaler og arenaer er helt avgjørende for å kunne gi attraktive tilbud til barn og unge. Kulturskolen er i utvikling og har gode resultater. Prosjektet har vært ute som et felles anbud sammen med satsingen på «Kunst-Silo» i et felles kulturtorg ved Kilden teater og konserthus. Kunstsilo-prosjektet fikk i tillegg til private bidrag og allerede vedtatt kommunal investeringsbevilgning på 50 mill. kr positive vedtak om bevilgninger fra Cultiva (100 mill.), fylkeskommune (30 mill.) og stat (175 mill.) i løpet av 2018.

Vår byregion venter fortsatt på å komme i forhandlinger med Staten om en byveksttale, og vi har vært nødt til å forlenge nåværende samferdselspakke/bompengeordning i påvente av dette. Samtidig er det gledelig at «Nye veier» fikk startet opp byggearbeidet på delstrekningen E39 Kristiansand-Mandal høsten 2018. Dette er en viktig satsning for landsdelen.

Kommunedelplan for havneområde nord Kongsgård-Vige ble lagt ut til offentlig ettersyn tidlig på høsten. Det er et stort og viktig planarbeid som har skapt et stort engasjement både fra beboere, politikere og næringsliv. Planen venter på en endelig godkjenning på grunn av diverse innsigelser, noe som ventelig blir avklart i løpet av 2019. Andre større planoppgaver som er slutført i 2018 er reguleringsplan for Lumber (300 boliger), Sørskauen (260 boliger), delområder på Benestad (200 boliger), Strømme senter (demenslandsbyen) og Kringsjø skole.

Kommunens første handlingsplan mot marin forsøpling og handlingsplan mot matsvinn ble vedtatt og flere tiltak er satt i gang. Klimabudsjett ble en del av kommunens handlingsprogram for første gang. Utbygging av ladestasjoner for elbiler er en økende aktivitet for Kristiansand Parkering. I fjor kom den første hurtigladeren på plass ved rutebil-stasjonen i Vestre Strandgate.

Innovative offentlige anskaffelser samt styrking av juridisk kompetanse har vært i fokus i innkjøpstjenesten. Det er gjennomført både en storsamling for leverandørmarkedet samt et eget startprogram for innovative offentlige anskaffelser i 2018. Innkjøpstjenesten ansatte to nye jurister i 2018, i tillegg til en 100 % ressurs som jobber med nyanskaffelser til nye Kristiansand. Vi har i 2018 deltatt aktivt i tverretattlig, samlokalisert a-krimsenter, bestående av ansatte fra kemneren, Skatteetaten, NAV, Politiet, Arbeidstilsynet og IAA (Arbeidsgiverkontrollen). Det er gjennomført flere aksjoner, og flere useriøse aktører er satt ut av spill.

Gode og engasjerte ansatte er viktig for å kunne levere et godt tjenestetilbud til kommunens innbyggere. Innenfor flere tjenester har rekruttering vært utfordrende i 2018. Men det finnes også lyspunkt. Første kull av «menn i helse» har fått sine fagbrev, og flere av dem i arbeid i kommunen i skrivende stund.

Forslag til vedtak

[Årsberetning 2018 for Kristiansand kommune tas til orientering](#)

Ragnar Evensen
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Vedlegg:
Årsberetning for Kristiansand kommune 2018

Utrykte vedlegg:

- Bykasseregnskapet 2018 – Kristiansand kommune
- Årsrapport 2018 for Kemneren i Kristiansandsregionen

Punkt 50/19: Årsregnskap 2018 Kristiansand kommune

Bilag

Vedtak BYSTYR, 22052019, Sak 53/19, Årsregnskap 2018 Kristiansand kommune

Bykasseregnskapet 2018

2018 Revisjonsberetning

Saksprotokoll KU-KRS 11042019 Sak 12-19 Årsrapport og årsregnskap 2018 fra kemneren i Kristiansandsregionen

Kontrollrapport 2018 vedrørende skatteoppkreverfunksjonen for Kristiansand kommune

Årsrapport og årsregnskap 2018 fra kemneren i Kristiansandsregionen - Kristiansand

Saksprotokoll KU-KRS 09052019 Sak 23-19 Årsregnskap og årsrapport 2018 Kristiansand kommune

Dato 23. april 2019
Saksnr.: 201906986-4
Saksbehandler Arne Henrik Lukashaugen

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
15.05.2019
22.05.2019

Årsregnskap 2018 Kristiansand kommune

Sammendrag

Årsregnskapet 2018 legges herved frem for politisk behandling og godkjenning. En mer fullstendig presentasjon av årsregnskapet i form av kommentarer, avviksanalyser og vurderinger, er inntatt i årsrapporten som fremmes parallelt som egen sak. Denne saken dreier seg derfor kun om den formelle godkjenningen på bakgrunn av revisjonsberetningen og behandlingen i kontrollutvalget.

Bykassens driftsregnskap for 2018 viser et positivt netto driftsresultat på 188,2 mill. kr. Netto driftsresultat viser en bedring på 180,9 mill. kr i forhold til justert budsjett, i hovedsak som følge av besparelser i sektorene som må avsettes til ikke budsjetterte bundne fond og merinntekter på skatt og rammetilskudd. Korrigert netto driftsresultat (dvs. uten bruk og avsetning til bundne fond), viser et positivt avvik på 57,1 mill. kr i forhold til justert budsjett. Det såkalte regnskapsmessige resultatet utgjør 30,9 mill. kr. Dette begrepet er et uttrykk for hvor mye av det endelige driftsresultatet som det ikke allerede er vedtatt disponering av. Fra 2020 vil det ikke lenger bli aktuelt å vise et positivt regnskapsmessig resultat, da regnskapet etter ny kommunelov skal balanseres ved administrativt å avsette til disposisjonsfond i årsoppgjøret.

Alle sektorer har i pr 31.12.2018 opparbeidet positive disposisjonsfond. Den økonomiske situasjonen for Kristiansand ved utgangen av 2018 er styrket men fortsatt stram. Bakgrunnen for dette er kommunens fortsatt svært høye lånegjeld. Økonomien tilsier derfor at det er lite rom for nye driftstiltak og nye investeringer.

Bystyret har i vedtatt handlingsprogram i 2020 innarbeidet et tilskudd til Sørlandets Kunstmuseum på 52,5 mill. kr som delfinansiering av nytt bygg på Silokaia. For å skape trygghet hos andre bidragsyttere (VAF/Cultiva) og minske rentebelastningen, anbefaler rådmannen at bevilgningen flyttes til 2019 og finansieres med bruk av at det regnskapsmessige overskuddet for 2018 og bruk av det generelle disposisjonsfondet. Disposisjonsfondet ble i 2018 styrket som følge av økte skatteinntekter.

Forslag til vedtak

1. Det fremlagte årsregnskap for Kristiansand kommune - bykassa fastsettes som kommunens årsregnskap for 2018.
2. Regnskapsmessig resultat utgjør kr 30.873.033. Bevilgningen til Sørlandets kunstmuseum som delfinansiering av nytt bygg på Silokaia flyttes fra 2020 til 2019. Tilskuddet finansieres av resultatet for 2018 sammen med bruk av det generelle disposisjonsfondet.
3. Overskridelser for investeringsprosjekter behandles på følgende måte: Den midlertidige finansieringen godkjennes. Endelig finansiering vedtas når sluttregnskap forelegges bystyret i samsvar med investeringsinstruksen.

Ragnar Evensen
Rådmann

Arne Henrik Lukashaugen
Regnskapssjef

Vedlegg:

- Revisjonsberetning datert 12.04.2019
- Fullstendig årsregnskap for 2018 Kristiansand kommune
- Kontrollutvalgets møteprotokoll fra møte 09.05.2019 (ettersendes til formannskapet)

Bakgrunn for saken

Bykasseregnskapet er regnskapsført i henhold til forskrift om årsregnskap og årsberetning av 15.12.2000 nr 1424 med senere endringer, samt tilrettelagt for statlig rapportering i henhold til forskrift av 15.12.2000 nr 1425 om rapportering fra kommuner og fylkeskommuner (KOSTRA). Kommunen legger frem lokalt tilpasset regnskap til fastsetting, jf. bystyresak 213/93. En kommune kan kun unntaksvis operere med negativt netto driftsresultat. Reserver fra tidligere år, i form av akkumulerte overskudd eller disposisjonsfond, må da finansiere et negativt netto driftsresultat. Når alle reserver er oppbrukt krever kommuneloven at det er balanse i de løpende inntekter og utgifter.

Årsregnskapet består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, noter, regnskapsskjemaer, hovedoversikter, statlig rapportering (KOSTRA), samt diverse vedlegg. Årsregnskapet er avgitt av administrasjonen 14.02.2019, hvilket er innenfor fristen for avleggelse av regnskap for kommuner. Revisjonsberetning datert 12. april 2019 følger vedlagt. Det er i år ingen merknader til regnskapet.

I henhold til kommunelovens §48 nr 3 må denne saken angi disponeringen av regnskapsresultatet. I 2018 ble det et positivt regnskapsmessig resultat på 30,9 mill. kr.

Regler for håndtering av over- og underskudd i bykassens enheter er innarbeidet i delegasjonsreglementet for budsjettsaker, vedtatt av bystyret i sak 179/2011 og endret i sak 118/2016. Generelt gjelder fra 2016 at enheter med overskudd kan avsette 90 % av dette til disposisjonsfond for senere bruk.

Formues- og inntektsskatten i 2018 viser merinntekt i forhold til budsjettet på 41,3 mill. kr og en økning i forhold til 2017 på 5,9 %. Merinntekt eller svikt i formues- og inntektsskatten i forhold til landsgjennomsnittet utjevnes ved inntektsutjevningen i rammetilskuddet. For hele landet utgjør økningen i formues- og inntektsskatten 3,8 % i 2018. Kristiansand kommunes skatteinntekter pr innbygger ligger på 90,0 % av landsgjennomsnittet i 2018. I 2017 var dette tallet 89,7 %.

Skatt pr innbygger 2014-2018 basert på folketall 01.01 i året:

	2014	2015	2016	2017	2018
Landsgjennomsnitt skatt i kr.pr innbygger	25 226	26 443	28 773	29 779	30 693
Skatt Kristiansand i kr.pr innbygger	23 847	24 745	26 371	26 726	27 627
Andel i %	94,5 %	93,6 %	91,8 %	89,7 %	90,0 %

Ordningen med løpende inntektsutjevning medfører at en eventuell svikt i skatteinntekten, sammenlignet med landsgjennomsnittet, kompenseres med 60 % fortløpende i rammetilskuddet. Alt under 90 % av landssnittet kompenseres i hovedsak fullt ut. Tilsvarende trekkes kommunene for eventuelle merinntekter i forhold til landsgjennomsnittet. Kristiansand kommunes skattevekst var fortsatt lavere enn skatteveksten på landsbasis i 2017 målt pr innbygger. Samlet skatt og rammetilskudd viser en merinntekt på 42,0 mill. kr i forhold til justert budsjett.

Energiverksfondet har i 2018 gitt en negativ avkastning på 0,5 %. I kroner utgjør dette -3,2 mill. Målt mot justert budsjett, er det en mindreakstning på 31,9 mill. kr. Budsjettert årsavkastning samsvarer tilnærmet med kommunens langsiktige målsetting om en årlig nominell avkastning på 4,0 %, sett over en tiårs periode. Avkastningsmålet ble redusert til 4,0 % i 2017, jf. bystyresak 4/17 om oppdatering av finansreglementet. For å håndtere risiko ved svingninger i avkastning er det etablert et bufferfond som pr 31.12.2018 utgjør 52,9 mill. kr. 2018 har gjennomgående vært preget av god likviditet på grunn av opparbeidede fondsreserver. I likviditetsstyringen ses alle kommunale midler under ett og knyttes til det gjennomsnittlige innskuddsvolum i bykassens konsernkontosystem og plasseringer i finansmarkedet. Gjennomsnittlig konsernrente for 2018 har vært 1,84 %.

Det er foreløpig ikke nødvendig med tiltak for å bedre bykassens likviditetsreserve. Så lenge kommunen unngår betydelige regnskapsunderskudd vil det ikke være noen umiddelbar fare for likviditeten til tross for at marginene er små. Det anbefales likevel at likviditetsreserven bevares ved at kommunen opprettholder reserver i form av disposisjonsfond, for lettere å håndtere svingninger i driftsinntekter og driftsutgifter. Eventuell økning i akkumulert premieavvik vil forverre likviditetssituasjonen. Det ser ikke ut til å være nødvendig med tiltak for å styrke likviditeten i forbindelse med handlingsprogrammet for 2019-2022, utover å fortsatt sørge for å avsette til fond tilsvarende eventuell økning i premieavvik pensjon. Underdekningen her er 243,5 mill. kr, og denne bør reduseres dersom øvrige fondsreserver skulle bli redusert.

Investeringsnivået er høyt og dermed også lånegjelden. Økningen har flere årsaker, bl.a. opptak av lån til investeringer som er budsjettert tidligere år. Løpende avdrag har bidratt til reduksjon av lånegjelden. Etterslepet i investeringer, uten arbeidsplaner og utbyggingsområder, er pr 31.12.2018 om lag 220 mill. kr. Når investeringsvolumet avtar, må en regne med at etterslepet i investeringer blir gradvis mindre. For å holde maksimal netto lånegjeld innenfor lånetaket, er det derfor viktig å ha et kapitalfond som en buffer slik det er planlagt i handlingsprogrammet for 2019-2022. Størrelsen på kapitalfondet er imidlertid usikker, da den i stor grad baserer seg på salg av eiendommer. I handlingsprogrammet er det ikke lagt opp til å hente inn etterslepet i låneopptak.

Pensjonsutgifter belastes kommuneregnskapet som følge av gjennomsnittsberegninger. Premieavviket for pensjon ble positivt med 71,2 mill. kr i 2018 medregnet utgiftsføring av tidligere positive premieavvik. Premieavviket isolert viser et negativt avvik på 2,7 mill. kr i forhold til budsjettert beløp. Premieavvik opparbeidet fra 2014 belastes fremtidige budsjetter over 7 år. Avvik opparbeidet i perioden 2002-2010 belastes over 15 år, mens det for perioden 2011-2013 benyttes fordeling over 10 år.

Akkumulert premieavvik er 584,4 mill. kr. Dette innebærer at det i driften de senere årene netto er inntektsført et tilsvarende beløp. Kommunen må selv dekke beløpet over fremtidige budsjetter. Av dette kan 340,9 mill. kr dekkes av eget disposisjonsfond. Likviditeten er derfor

belastet med 243,5 mill. kr som følge av ordningen med premieavvik. Dette er i tråd med forutsetningene i HP 2018-21.

Den økonomiske situasjonen er mindre stram for Kristiansand ved utgangen av 2018, da fondsreservene nå er styrket over flere år. Likevel gir det høye gjeldsnivået betydelig risiko for høyere finanskostnader dersom rentenivået øker. Alle sektorene har imidlertid positive disposisjonsfond. Sammenlignet med de øvrige ASSS-kommunene unntatt Oslo, har Kristiansand kommunes netto driftsresultat vært noe svakere de senere årene. Økonomien tilsier at det er lite rom for nye driftstiltak og nye investeringer. Fokus fremover bør derfor være på optimal tjenesteproduksjon innenfor reduserte rammer og ikke på utredning av nye tiltak.

I opprinnelig budsjett er det en differanse på samlet 0,24 mill. kr mellom det trykte budsjettet og det som vises som opprinnelig budsjett i økonomisystemet når det gjelder «Andre generelle statstilskudd» i budsjettskjema 1A. Dette skyldes at sektorene i sitt endelige budsjett har ført opp noe avvikende beløp på art 810 – statstilskudd. Sektorene har i innledende budsjettarbeid ikke benyttet tilstrekkelig detaljerte bruttobudsjetter som sikrer at budsjettet blir helt korrekt på detaljart. Dette er en rent budsjett-teknisk avvik som ikke påvirker sektorenes budsjetttrammer eller netto driftsresultat.

Punkt 51/19: Høring NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem

Bilag

Vedtak OPPVEK, 07052019, Sak 26/19, Høring NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem

Dato 24. april 2019
Saksnr.: 201902694-2
Saksbehandler Petter Stranger

Saksgang
Oppvekststyret
Formannskapet

Møtedato
07.05.2019
15.05.2019

Høring NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem

Sammendrag

Kristiansand kommune legger i likhet med utvalget vekt på at målet må være å gi barn som bor i fosterhjem trygghet, omsorg og tilhørighet. Videre at fosterfamilien først og fremst er en familie som andre familier hvor familiemedlemmene har en nær relasjon og tilknytning til hverandre.

Kristiansand kommune er enig i de foreslåtte tiltakene for å sikre koordinerte kommunale tjenester, samt at dagens delte ansvar mellom omsorgskommunen og fosterhjemskommunen bør opprettholdes. Kommunen kan imidlertid ikke se nødvendigheten i utvalgets forslag om å innføre en plikt for kommunen til alltid å vurdere om barnet kan flytte i fosterhjem i egen kommune eller nær egen kommune.

Kristiansand kommune støtter alle utvalgets forslag som tar sikte på å bedre oppfølgingen når barn bor i fosterhjem, forslagene som omhandler de økonomiske rammebetingelsene og forslagene om å tilpasse trygdereglene bedre til fosterforeldrenes situasjon, jf. kap. 7, 8 og 9. Kommunen foreslår i tillegg at reglene i finansavtaleloven endres, slik at verge ikke kan disponere bankkonto opprettet for barn i fosterhjem etter fylte 15 år dersom omsorgen er overtatt av kommunen.

Utvalget foreslår at det ikke bør innføres en automatisk klagerett for fosterforeldre ved vedtak om å flytte fosterbarnet, men at de gis uttalerett. En støtter disse forslagene.

Kristiansand kommune er ikke enig med utvalget i at det bør opprettes et eget klageorgan/konfliktløsningsorgan som skal avklare uenighet mellom barneverntjenesten og fosterforeldrene. Kommunen antar at uenigheter om utgifter og forsterkningstiltak vil bli vesentlig færre dersom forslagene om endrede økonomiske rammebetingelser blir gjennomført slik utvalget selv foreslår. Øvrige uenigheter om forsvarligheten av tjenester til barnet vil fylkesmannen kunne avklare.

Forslag til vedtak:

[Formannskapet slutter seg til høringsuttalelsen til NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem](#)

Ragnar Evensen
Rådmann

Svein Ove Ueland
Oppvekstdirektør

Vedlegg:

[Høring](#)

Bakgrunn for saken

Høringssvar – [NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem.](#)

Kristiansand kommune viser til brev fra barne- og likestillingsdepartementet den 18.02.19 hvor høringsinstansene bes om kommentarer til utredningen.

Det er kommunens inntrykk at utvalget har gjort en grundig og omfattende utredning av forholdene rundt fosterhjemsomsorgen. NOUen gir således en god beskrivelse av dagens situasjon og utfordringer, samt fosterfamiliens ulike roller. Kommunen legger i likhet med utvalget vekt på at målet må være å gi barn som bor i fosterhjem trygghet, omsorg og tilhørighet. Videre at fosterfamilien først og fremst er en familie som andre familier hvor familiemedlemmene har en nær relasjon og tilknytning til hverandre.

I høringssvaret har kommunen valgt å la uttalelsen følge kapittelinnstillingen i NOUen.

Kapittel 6. Samordning og samarbeid.

Det er viktig for barnet, foreldrene, og fosterforeldrene at de ulike tjenestene er godt koordinert og samarbeider. Kristiansand kommune er derfor enig med utvalget i det bør innføres en plikt i kommuneloven til å sikre koordinerte kommunale tjenester til personer med behov for langvarige og koordinerte tiltak, samt at kommunen bør utpeke en instans eller opprette en egen funksjon som har ansvar for å koordinere hjelpetjenester for barn og unge. Det bør derfor også utarbeides en forskrift om bruk av individuell plan i barnevernet. Mange barn i fosterhjem bor i en annen kommune enn den som overtok omsorgen. Kommunen er enig med utvalget i at dagens delte ansvar mellom omsorgskommunen (som har det helhetlige ansvaret) og fosterhjems kommunen (som har tilsynsansvar), bør opprettholdes. Dette gir større kontinuitet i oppfølgingen for barnet dersom flytting tilbake til foreldrene blir aktuelt.

Utvalget foreslår at det innføres en plikt for kommunen til alltid å vurdere om barnet kan flytte i fosterhjem i egen kommune eller nær egen kommune. Kommunen kan ikke se nødvendigheten av å innføre en slik plikt i loven, eller at det skal gi bedre løsninger for barnet. Ved valg av fosterhjem skal alltid barnets beste legges til grunn. Dette vil innbefatte avveininger av om barnets situasjon og behov tilsier at fosterhjemmet bør være nærmest mulig hjemstedet. I tillegg skal barnet og foreldrene få uttale seg om valg av fosterhjem. Barneverntjenesten har også en plikt til å vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem, jf. bvl. § 4-22. Praksis viser også at det som oftest er tilgangen på egnede fosterhjem utenfor familien som begrenser nærheten til hjemstedet. Dette vil ikke den foreslåtte lovendringen hjelpe på.

Kommunen støtter utvalget i at regelverket for taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt bør gjennomgås for en språklig modernisering og forenkling.

Kapittel 7. Oppfølging og tiltak når barn bor i fosterhjem.

Erfaringer fra praksis er at en del barn i fosterhjem opplever vanskeligheter når de skal opprette egen bankkonto, få bankkort og nettbank, og at bankene har ulik praksis for dette. Utvalget har ikke berørt dette temaet i sin utredning, men Kristiansand kommune finner det riktig å peke på at det også her er behov for endringer.

En mindreårig som har fylt 15 år kan inngå avtale om innskuddskonto for midler han har rett til å disponere over, jf. finansavtaleloven § 25. Er barnet under 15 år kan vergen inngå avtale om konto, og vergene disponerer ved begge tilfellene kontoen i fellesskap. Vergen for en mindreårig er den som har foreldreansvar etter reglene i barneloven, jf. vergemålsloven § 16. En del barn og fosterhjem erfarer det problematisk å få opprettet bankkonto når barnet er yngre enn 15 år, og de opplever det utrygt at foreldrene skal disponere kontoen. Særlig gjelder dette hvor barna har bodde i fosterhjemmet over lengre tid/vokst opp i fosterhjemmet, har svært begrenset kontakt med foreldrene eller har opplevd at foreldre ved tidligere

anledninger har «tatt» av barnets penger. Med dagens elektroniske løsninger er foreldres misbruk av barnets midler lett tilgjengelig.

Etter vergemålsloven § 12 kan en mindreårig selv råde over midler som han har tjent ved eget arbeid eller virksomhet etter fylte 15 år, eller som verge eller andre har latt den mindreårige få til egen rådighet.

Kristiansand kommune mener reglene i finansavtaleloven i liten grad er tilpasset situasjonen til barn som vokser opp i fosterhjem. Slik reglene i dag er utformet blir det blir utrygt for barna. Det foreslås derfor at reglene i finansavtaleloven endres slik at verge ikke kan disponere bankkonto opprettet for barn i fosterhjem etter fylte 15 år dersom omsorgen er overtatt av kommunen.

Utvalget foreslår en rekke tiltak som skal bedre oppfølgingen når barn bor i fosterhjem. Kristiansand kommune støtter samtlige forslag som flertallet i utvalget foreslår:

- Samtlige arbeidsprosesser i hele fosterhjemforløpet må inngå i det nasjonale kvalitetssystemet i barnevernet.
- Forskning på fosterhjemsområdet skal prioriteres.
- Kommunene skal utvikle og etablere miljøer med spisskompetanse på fosterhjemsområdet for å sikre spesialisert veiledning.
- Fosterhjemsavtalen skal inneholde en plan for oppfølgingen.
- Det skal utvikles faglige standarder for hva som er forsvarlig oppfølging og tilsyn, og standarden erstatter krav i fosterhjemsforskriften om antall oppfølgingsbesøk.
- Det skal utvikles tilpassede oppfølgingstiltak for fosterhjem i barnets slekt og nettverk.
- Det skal utvikles oversikt over tilgjengelige tiltak i kommunen.
- Barneverntjenesten skal vurdere besøks- eller avlastningsordninger i barnets slekt eller nettverk.
- Kommunen skal etablere lokale løsninger for tilgjengelighet utenfor kontortid, og barneverntjenesten skal sammen med barn og fosterforeldre utarbeide en plan for hva som skal gjøres dersom en kritisk situasjon oppstår utenfor kontortid.
- Det presiseres i barnevernloven at ettervernstiltak når som helst innen fylte 23 år kan opprettes, gjenopprettes eller endres.
- Det skal utvikles og etableres et oppfølgingsprogram for foreldre, som gis etter at barnet har flyttet i fosterhjem.

Kapittel 8. Økonomiske rammebetingelser.

Utvalget har gjennom utredningen vist til hvordan dagens system for fastsetting av økonomiske betingelser for fosterhjem fører til store ulikheter, og at dette oppleves som tilfeldig og ubegrunnet. Det er også store regionale forskjeller. Samtidig er det enighet om at frikjøp er viktig den første perioden for å legge til rette for en god tilknytning mellom barnet og resten av fosterfamilien.

Kristiansand kommune er derfor enig med utvalget i at det er behov for klarere retningslinjer eller en viss standardisering av frikjøpsordningen. Dette for å øke forutsigbarheten for fosterforeldre og barneverntjenester.

Kristiansand kommune støtter forslagene fra utvalget om at:

- Det innføres en ny kommunal stønadsordning for ordinære fosterhjem, fastsatt og regulert i lov og forskrift.
- Det innføres en rett til inntektskompensasjon ved permisjon den første tiden etter at barnet har flyttet inn. Varigheten differensieres etter barnets alder.

- Det innføres retningslinjer for frikjøp ut over den første perioden etter at barnet har flyttet inn. Frikjøp skal knyttes til tiltak eller oppfølging som ikke er forenlige med at fosterforeldrene er i (fullt) arbeid.
- Virkningene av omleggingen evalueres.

Kapittel 9. Trygd, pensjon og skatt.

Med dagens system kan fosterforeldre oppleve å falle utenfor trygdeordninger på grunn av fosterhjemsoppdrag, eller at trygden blir nedjustert eller avkortet. Dette oppstår fordi arbeidsgodtgjøringen er pensjonsgivende. Utvalget har vist til trygdeordninger som dagpenger ved arbeidsledighet, arbeidsavklaringspenger, sykepenger, uføretrygd og pensjonsordninger. Utvalget foreslår en modell der fosterforeldre som ikke er frikjøpt mottar støtte i form av en ikke pensjonsgivende ytelse som er skattefri. Arbeidsgodtgjøring som gis som kompensasjon for bortfalt arbeidsinntekt skal fortsatt være pensjonsgivende og anses som arbeidsinntekt. For at modellen skal ha de ønskede virkningene må det å være fosterhjem likestilles med det å ta vare på egne barn i trygdeytelsene.

Kristiansand kommune er enig med utvalget i at det er behov for å tilpasse trygdereglene bedre til fosterforeldres situasjon, og at det er urimelig at reglene fører til inntektstap for fosterforeldre. Kommunen er derfor enig i utvalgets forslag om at:

- Fosterhjemsstøtten (jf. kap. 8) gis til alle ordinære fosterhjem og er skattefri.
- Dagens unntak fra avkorting i dagpenge- og arbeidsavklaringspenger videreføres inntil en ny modell er innført.
- Rundskrivet om krav til å være reell arbeidssøker endres slik at fosterforeldre kan få unntak fra de nevnte kravene med bakgrunn i barnets behov for stabilitet.
- Frikjøpte fosterforeldre i ordinære fosterhjem kompenseres for tap av tjenestepensjon.
- Behovet for en forsikringsordning for personskader i fosterhjemmet utredes.

Kapittel 10. Rammer for saksbehandling i fosterhjemsforhold - fosterhjemsavtalen.

Fosterforeldre anses som utøvere av omsorgen på vegne av barneverntjenesten eller på vegne av foreldrene dersom barnet bor i fosterhjem som frivillig hjelpetiltak. Med dagens regelverk kan fosterforeldre etter en konkret vurdering få rett til å klage på vedtak om å flytte barnet, jf. bvl. § 4-17. Det er fylkesnemnda som avgjør dette, og nemndas beslutning kan klages inn for tingretten for overprøving.

Kristiansand kommune er enig med utvalget i at det ikke bør innføres en automatisk klagerett for fosterforeldre, og at det fortsatt er fylkesnemnda som avgjør om klagerett foreligger.

I likhet med utvalget mener kommunen at fosterforeldres vurdering av hva som er barnets beste, alltid bør høres og dokumenteres. Kommunen støtter derfor forslaget om at fosterforeldre gis uttalerett i saker om flytting av et barn etter bvl. § 4-17. Videre at fosterhjemsavtalen oppdateres løpende, og det tas inn i avtalen at barneverntjenesten har en plikt til å samarbeide med fosterforeldrene.

Utvalget skriver at fosterforeldre og barnets foreldre ikke kan klage over manglende veiledning eller oppfølging av barnet da klageadgang forutsetter vedtak. De foreslår derfor at det opprettes et konfliktløsningsorgan som kan bidra til å avklare spørsmål som barneverntjenesten og fosterforeldrene er uenige om. Organet skal blant annet behandle spørsmål om utøvelsen av den daglige omsorgen, dekning av utgifter og forsterkningstiltak, og gi rådgivende uttalelser. Hvem som skal tillegges funksjonen gis det i utredningen ingen konkret tilrådning om.

Kristiansand kommune er i tvil om det er nødvendig med et slikt klageorgan, men har etter en samlet vurdering kommet til at forslaget ikke støttes. Det vises til at både fosterforeldre og foreldre i dag kan klage til fylkesmannen dersom de mener kommunen ikke yter forsvarlige

tjenester til barnet. En slik klage vil fylkesmannen undersøke og vurdere ut fra sitt tilsynsansvar med barneverntjenesten, jf. bvl. § 2-3 b. Ut fra reglene om kontradiksjon vil fylkesmannen i en slik situasjon også innhente fosterforeldrenes synspunkter. Videre antar kommunen at uenigheter om utgifter og forsterkningstiltak vil bli vesentlig færre dersom forslagene om endrede økonomiske rammebetingelser blir gjennomført slik som foreslått i kap. 8 og 9.

Et konfliktløsningsorgan kan gi noe mer lik praksis nasjonalt, men det er store variasjoner i de enkelte barns og fosterforeldres behov, noe som også medfører behov for tilpassede lokale løsninger. Å flytte uenighet vekk fra partene og til et nasjonalt eller regionalt organ vil ikke nødvendigvis gi bedre beslutninger for barnet. Utvalget har heller ikke problematisert om, og hvordan barn og foreldre skal høres/få uttale seg, dersom uenigheten omhandler utøvelsen av den daglige omsorgen. Barns rett til medvirkning i alle forhold som vedrører barnet selv ble blant annet styrket gjennom tilføyelser i bvl. 1. juli 2018, jf. bvl. §§ 1-6 og 6-3. Kristiansand kommune støtter utvalgets forslag om at det gis adgang til at godtgjøring til dekning av tapt inntekt ved frikjøp, i særlige tilfeller kan forlenges ved oppsigelse av fosterhjemsavtalen.

Kapittel 11. Økonomiske og administrative konsekvenser.

Flere av forslagene til utvalget vil medføre økte utgifter for kommunene. Dette vil være tilfelle for løsninger for tilgjengelighet utenfor kontortid, oppbygging av spesialisert veiledning, forlengelse av tid for ettervernstiltak og kompensasjon for tap av tjenestepensjon for frikjøpte ordinære fosterhjem.

Det er samlet sett vanskelig for Kristiansand kommune å tallfeste hvor store de økonomiske konsekvensene er for kommunen. Det forutsettes imidlertid at dette utredes nærmere i det videre lovarbeidet, og at kommunene får dekket merkostnadene fullt ut gjennom økte overføringer/tilskudd.

Punkt 52/19: Høring- NOU 2018:16 "Det viktigste først" Prinsipper for prioritering i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og for offentlig finansierte tannhelsetjenester

Bilag

Vedtak OPPVEK, 07052019, Sak 25/19, Høring- NOU 2018:16 "Det viktigste først" Prinsipper for prioritering i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og for offentlig finansierte tannhelsetjenester

Vedtak HELSOS, 14052019, Sak 25/19, Høring- NOU 2018:16 "Det viktigste først" Prinsipper for prioritering i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og for offentlig finansierte tannhelsetjenester

Utkast til høringsuttalelse fra Kristiansand kommune

Høringsbrev fra helse- og omsorgsdepartementet

201902834-1 NOU 2018_ 16 Det viktigste først 17706252_1_1

Dato 11. april 2019
Saksnr.: 201902834-2
Saksbehandler Hilde Engenes

Saksgang

Oppvekststyret
Helse- og sosialstyret
Formannskapet

Møtedato

07.05.2019
14.05.2019
15.05.2019

Høring- NOU 2018:16 "Det viktigste først" Prinsipper for prioritering i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og for offentlig finansierte tannhelsetjenester

Sammendrag

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt på høring NOU 2018:16 om prioritering i kommunal helse- og omsorgstjeneste og for offentlig finansierte tannhelsetjenester. Høringsfrist er satt til 22 mai 2019.

NOUen er resultat av arbeidet til det regjeringsutnevnte Blankholm- utvalget som har hatt i hovedoppdrag å drøfte og foreslå prinsipper for prioritering på samtlige beslutningsnivåer i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og i tannhelsetjenesten. Utvalget foreslår å innføre tre prinsipper for prioritering som med moderert tilpasning, tilsvarer prioriteringskriteriene som i dag gjelder for spesialisthelsetjenesten. Dette er henholdsvis nytte- ressurs- og alvorlighetskriteriet. Kriteriene skal kunne anvendes på faglig/individuell nivå og på politisk og administrativt nivå.

Rådmannens forslag til høringsuttalelse støtter behovet for gode prinsipper for prioritering i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og tannhelsetjenesten. NOUen begrunner og beskriver dette behovet på en god måte. Utdragsbildet og samfunnsoppdraget til både kommunen og fylkeskommunen er bredt omtalt. Rådmannen påpeker imidlertid i forslaget til høringsuttalelse at det er forhold ved kommunens komplekse samfunnsoppdrag som ikke er tilstrekkelig tatt hensyn til ved valg av kriterier. Dette gjelder særlig kommunens ansvar for forebyggende og helsefremmende arbeid og tidlig innsats rettet mot barn og unge. Det gjelder også helse- og omsorgstilbud til innbyggere med kroniske tilstander. Dette er områder en er redd det kan bli vanskelig å prioritere ut fra de prioriteringskriteriene utvalget foreslår. Prinsippene bør derfor ikke legges til grunn som retningsgivende for prioritering i den kommunale helse- og omsorgstjenesten uten at de er bedre tilpasset det kommunale samfunnsoppdraget. I forslaget til høringsuttalelse stilles også spørsmål ved hvorvidt kriteriene egner seg til prioriteringer på alle nivå i kommunen.

Forslag til vedtak

[Formannskapet slutter seg til rådmannens forslag til høringsuttalelse.](#)

Ragnar Evensen
Rådmann

Wenche P. Dehli

Helse- og sosialdirektør

Vedlegg:

Utkast til høringsuttalelse fra Kristiansand kommune

Høringsbrev fra helse- og omsorgsdepartementet

NOU 2018:16 Det viktigste først <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2018-16/id2622153/>

Bakgrunn for saken

Blankholmutvalget overleverte NOU 2018:16 Det viktigste først torsdag 13. desember 2018 til Helse- og omsorgsdepartementet. Utvalget har sett nærmere på prinsipper for prioritering i den kommunale helse- og omsorgstjenesten inkludert tannhelse.

De siste 20 årene har det vært fem utredninger om prioritering i spesialisthelsetjenesten. For første gang er det gjennomført en helhetlig gjennomgang av prioriteringsspørsmål for den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Utvalget mener at de som foretar prioriteringer trenger klare regler når vanskelige valg skal tas. Uten tydelige prinsipper vil fordelingen av helse- og omsorgstjenester bli mer tilfeldig, og målet om likeverdighet vil være vanskeligere å oppnå. Prinsippene må bygge på et verdigrunnlag som har bred legitimitet i befolkningen.

Høringsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) inviterer høringsinstansene til å gi sine vurderinger av forslagene i NOU 2018: 16. Det er ønskelig at det gis innspill til tre hovedspørsmål:

- Om prioriteringskriterier i helse og omsorgssektoren slik utvalget legger det frem, er et egnet virkemiddel for å sikre likeverdige kommunale helse- og omsorgstjenester.
- Om de foreslåtte kriteriene og prinsippene for prioritering er egnet for den kommunale helse- og omsorgstjenesten og for offentlig finansierte tannhelsetjenester på hhv faglig, administrativt og politisk nivå.
- Om virkemidlene som foreslås i innstillingen er egnet til å støtte opp om prioriteringer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Prioriteringer i helse- og omsorgstjenesten

Prioriteringer på politisk og administrativt nivå dreier seg om fordeling av ressurser innad i helse- og omsorgstjenesten og mellom helse- og omsorgstjenesten og de øvrige sektorene kommunen har ansvar for. Helse- og omsorgspersonell må gjøre vanskelige prioriteringer mellom ulike brukere/pasienter og prioritere hva slags type tiltak som skal igangsettes for grupper av pasienter/brukere.

Prioriteringsbeslutninger på faglig nivå dreier seg om beslutninger når pasienten/brukeren har behov for akutt hjelp, vurderinger om tildeling av tjenester og vurderinger om behandling, oppfølging og tiltak rettet mot enkeltpasienter og -brukere og mindre grupper av pasienter/brukere. Beslutninger på dette nivået skiller seg ikke prinsipielt fra de som gjøres på klinisk nivå i spesialisthelsetjenesten. Etter utvalgets vurdering er det tre forhold som skiller den kommunale helse- og omsorgstjenesten og den offentlige tannhelsetjenesten fra spesialisthelsetjenesten og som får betydning for innretning og anvendelse av prioriteringskriteriene.

- Kommunens brede samfunnsoppdrag. Når kommunens ledelse skal fatte beslutninger om ressursfordeling, må det også tas hensyn til andre sektorer.
- Ulike faglige målsettinger. Spesialisthelsetjenesten har i stor grad fokus på en avgrenset problemstilling eller én enkelt diagnose. Den kommunale helse- og omsorgstjenesten vil i

større grad ivareta flere behov hos pasienten/brukeren, og ofte over en lengre tidsperiode, enn spesialisthelsetjenesten.

- Ulikhetene i forskningsgrunnlaget og systematisk dokumentasjon. For mange tiltak i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og i tannhelsetjenesten finnes det lite systematisk dokumentasjon på effektene. Det er en utfordring når det skal tas gode prioriteringsbeslutninger.

Utvalgets forslag til prinsipper for prioritering

Blankholmutvalget mener at hovedkriteriene som i dag ligger til grunn i spesialisthelsetjenesten; nytte, ressurs og alvorlighet, også er egnet i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og den offentlig finansierte tannhelsetjenesten. Kriteriene bør danne grunnlag for prioriteringsbeslutninger på alle nivå i helse- og omsorgstjenesten, fra politisk og administrativt nivå til faglig nivå, det vil si i møte med pasient og bruker.

Mestring er avgjørende for å kunne leve med en tilstand og vil ha stor betydning for livskvaliteten til den enkelte. For mange tiltak i den kommunale helse- og omsorgstjenesten vil målet være at pasienten/brukeren skal mestre hverdagen til tross for sykdom, smerter og/eller fysiske, psykiske og/eller sosiale funksjonsnedsettelse. Utvalget anbefaler derfor at den beskrivelsen av nytte- og alvorlighetskriteriet som benyttes ved prioriteringer i spesialisthelsetjenesten suppleres slik at den også fanger opp fysisk, psykisk og sosial mestring.

Nytte-kriteriet

Et tiltaks prioritet øker i tråd med den forventede nytten av tiltaket. Den forventede nytten vurderes ut fra om kunnskapsbasert praksis tilsier at tiltaket øker sannsynligheten for:

- overlevelse eller redusert funksjonstap
- fysisk eller psykisk funksjonsforbedring
- reduksjon av smerter, fysisk eller psykisk ubehag
- økt fysisk, psykisk og sosial mestring

Ressurskriteriet

Et tiltaks prioritet øker desto mindre ressurser det legger beslag på. Ressurskriteriet skal ikke brukes alene, men sammen med de to andre hovedkriteriene for prioritering.

Alvorlighetskriteriet

Et tiltaks prioritet øker i tråd med alvorligheten av tilstanden. En tilstands alvorlighet vurderes ut fra:

- risiko for død eller funksjonstap
- graden av fysisk eller psykisk funksjonstap
- smerter, fysisk eller psykisk ubehag
- graden av fysisk, psykisk og sosial mestring.

Både nå-situasjonen, varighet og tap av fremtidige gode leveår har betydning for graden av alvorlighet. Graden av alvorlighet øker jo mer det haster å komme i gang med tiltaket.

Utvalgets forslag til virkemidler

For å bidra til at beslutningene i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og den offentlige tannhelsetjenesten bygger på de foreslåtte prioriteringskriteriene, foreslår utvalget et sett med virkemidler, blant annet av juridisk, økonomisk og pedagogisk karakter.

Juridiske virkemidler

- Utvalget anbefaler at det i helse- og omsorgstjenesteloven og tannhelsetjenesteloven pålegges kommunene og fylkeskommunene en plikt til å innrette tjenestetilbudet i tråd med de foreslåtte prioriteringskriteriene og i tråd med prinsippene knyttet til innholdet og anvendelsen av kriteriene.

- Det anbefales også at kriteriene for prioritering tydeliggjøres i regelverk som regulerer helse- og omsorgspersonellets rettigheter og plikter.
- Utvalget anbefaler at det foretas en gjennomgang av eksisterende regelverk for å sikre at det støtter opp om prioritering i samsvar med prioriteringsprinsippene.
- Utvalget mener at det med utgangspunkt i prinsippene for prioriteringene bør foretas en gjennomgang av de tannsykdommene eller tilstandene som i dag gir rett til stønad fra folketrygden og en gjennomgang av de gruppene som i dag har rettigheter etter tannhelsetjenesteloven.

Økonomiske virkemidler

- Det er i liten grad undersøkt om dagens finansieringsmodeller i helse- og omsorgssektoren understøtter riktige prioriteringer. Utvalget mener at det bør foretas en gjennomgang av hvorvidt finansieringsordningene støtter opp om prioritering i henhold til prinsippene.
- I en slik gjennomgang bør også regelverk knyttet til egenandeler inkluderes, men utvalget anbefaler ikke at egenandeler brukes aktivt som et prioriteringsinstrument.
- Utvalget mener at omfanget av øremerkede tilskuddsordninger i utgangspunktet bør begrenses.

Pedagogiske virkemidler

- Riktige prioriteringer krever god beslutningsstøtte. Utvalget anbefaler at det utarbeides nasjonale prioriteringsveiledere for tildeling av vedtaksbaserte kommunale helse- og omsorgstjenester.
- Utvalget mener man må legge prioriteringskriteriene til grunn når nasjonale faglige retningslinjer og veiledere utarbeides og revideres.

Utvalget vektlegger også andre virkemidler som er viktige å legge til grunn for beslutninger i prioriteringen innen kommunale helse- og omsorgstjenester.

Kunnskap, kompetansemiljø og ledelse

- Utvalget mener at det er viktig at man fortsetter arbeidet med å styrke forskningen på tiltak i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og i tannhelsetjenesten.
- Utvalget anbefaler at kommunalt pasient- og brukerregister (KPR) får en innretning som gjør at kommunene kan benytte det i sitt arbeid med å gjøre prioriteringer i tråd med foreslåtte prinsipper for prioritering.
- Utvalget foreslår at det etableres et nasjonalt kompetansemiljø som kommunene kan støtte seg til i praktisk prioriteringsarbeid. Dette skal innhente, systematisere og vurdere eksisterende kunnskapsgrunnlag. Det iverksettes forsøk i enkeltkommuner som kan gi praktiske erfaringer både med hensyn på metodikk og med systematisk prioriteringstenkning på administrativt og politisk nivå.
- Utvalget mener at det legges til rette for undervisning og refleksjoner om prioritering i grunnutdanningene og de etablerte utdanningene for ledere for helse- og omsorgspersonell.
- Utvalget mener prioriteringsarbeid bør settes på dagsorden i eksisterende arenaer for læring og erfaringsdeling.
- Utvalget mener at arbeidet med etablering av klinisk etikk-komiteer (KEK) og etisk rådgivning i kommunene bør prioriteres.

Data til beslutnings- og prioriteringsstøtte

- Utvalget mener det er viktig å tilrettelegge for deling av data som grunnlag for prioriteringsbeslutninger.
- Utvalget vil peke på at bruk av nye teknologiske løsninger for beslutnings- og prioriteringsstøtte vil kunne bidra til at kommunene prioriterer riktigere.